

Stan obrotów produktami rolno-spożywczymi w 2014 roku

Opracował Tadeusz Plichta

W 2014 r. na sytuację w polskim handlu zagranicznym wpływają następujące czynniki:

- stopniowa poprawa sytuacji gospodarczej u głównych partnerów handlowych,
- poprawa relacji popytu i podaży, zarówno w kraju, jak i na zagranicznych rynkach,
- trudności w handlu ze Wspólnotą Niepodległych Państw (WNP) i możliwość ich nasilenia się,
- spadkowy trend cen na rynkach światowych,
- kurs złotego do euro i USD.

Utrzymująca się w wielu krajach trudna sytuacja ekonomiczna skutkuje spadkiem popytu wewnętrznego, w tym też popytu na żywność. Jednak skala spadku popytu na rynkach żywnościowych jest mniejsza niż w przypadku dóbr nieżywnościowych.

Duże obawy budzi sytuacja gospodarcza na rynkach Wspólnoty Niepodległych Państw ((WNP). W 2014 r. w tej grupie krajów nie należy spodziewać się większego wzrostu gospodarczego, a w niektórych państwach prawdopodobny wydaje się być odwrotny trend. Niemniej jednak w dłuższej perspektywie, bez większych reform w tych krajach, może dojść do jeszcze większego spowolnienia rozwoju gospodarczego.

W 2014 r. występuje niewielki wzrost eksportu do krajów Unii Europejskiej (UE) oraz pozostałych krajów rozwiniętych. Sytuacja w krajach WNP negatywnie oddziałuje na wymianę handlową. Dlatego możliwa jest reorientacja sprzedaży z rynków WNP na rynki krajów rozwiniętych oraz rozwijających się, tym bardziej, że sytuacja gospodarcza pozwala przewidywać dalszy, dynamiczny rozwój obrotów z tymi krajami. Znaczenie ich nadal jednak nie jest na tyle duże, aby zaważyć na polskim handlu. Jednak ze swoim relatywnie wysokim tempem rozwoju gospodarczego, stwarzają one szanse na zwiększenie sprzedaży w dłuższej perspektywie.

Wysokie ceny surowców rolniczych (zboża, rośliny oleiste i wysokobiałkowe) powodują spadek popytu ze strony przemysłu spożywczego oraz wzrost kosztów produkcji zwierzęcej. Po zbiorach w 2013 r. ceny produktów roślinnych na świecie i w Europie, po okresie wzrostów i stabilizacji na wysokim poziomie, znacznie się zmniejszyły. W 2014 r. nastąpił niewielki spadek cen żywności, szczególnie cen produktów roślinnych. Niemniej jednak nadal są one wysokie, szczególnie ceny produktów zwierzęcych.

Produkcja roślinna w 2014 r. zapowiada się stosunkowo dobrze, ale do zbiorów na półkuli północnej może się jeszcze wiele zmienić.

Na rynku trzody chlewnej sytuacja jest trudna. Wynika z ograniczeń w handlu wprowadzonych w związku z afrykańskim pomorem świń. Priorytetowe pod tym względem znaczenie będzie miało ewentualne ich zniesienie na rynkach państw trzecich. Sytuacja ta, oprócz ograniczenia obrotów handlowych skutkuje przede wszystkim spadkiem cen w kraju. Z drugiej strony może to spowodować wzrost konkurencyjności cenowej polskiej wieprzowiny na zagranicznych rynkach, głównie państw UE.

W 2013 r., za sprawą dobrych zbiorów, sytuacja na krajowych rynkach produktów roślinnych, w porównaniu z poprzednim rokiem, poprawiła się. Jednak w 2014 r. możliwości dalszej poprawy w tym zakresie są ograniczone. W związku z tym, rozmiary podaży, szczególnie zbóż, będą w większym stopniu ograniczały możliwości eksportu.

Relatywnie niskie ceny zbóż i innych surowców paszowych spowodują poprawę sytuacji w produkcji zwierzęcej. Dlatego możliwości eksportowe sektora produkcji zwierzęcej zwiększą się (z wyjątkiem wołowiny). Rosnąca podaż i niskie ceny produktów rolnych korzystnie wpływają na konkurencyjność produktów przemysłu rolno-spożywczego na zagranicznych rynkach.

Stabilizacja bądź spadek cen stymulują wzrost popytu, co przemawia za wzrostem obrotów handlowych. Jednak poprawa sytuacji rynkowej w wielu krajach ogranicza możliwości eksportu. Na rynkach produktów zwierzęcych, wraz z poprawą sytuacji

ekonomicznej, rosną możliwości eksportu w Europie, ale tu z kolei sytuacja w kraju jest czynnikiem limitującym wzrost. Jednak w znacznie mniejszym stopniu niż w poprzednich latach. Ponadto zanoszą się na niewielką poprawę relacji podaży i popytu w krajach UE.

Duży wpływ na sytuację w handlu ma także kurs wymiany złotego w stosunku do euro i dolara USA. W 2014 r., w drugiej połowie roku przewiduje się niewielkie umocnienie, co nie powinno negatywnie wpłynąć na konkurencyjność cenową polskich produktów rolno-spożywczych na rynkach docelowych.

W 2013 r. nastąpił niewielki wzrost kosztów transportu. W 2014 r. można spodziewać się kontynuacji tendencji wzrostowej. Dlatego koszty transportu nadal stanowią stosunkowo dużą barierę w handlu zagranicznym ograniczającą promień działania importerów i eksporterów. Jednak ich rola, w porównaniu z sytuacją sprzed kilku lat, będzie znacznie mniejsza.

Spadek cen surowców rolnych przekłada się na ceny żywności, co stymuluje popyt, ale z drugiej strony obniża obroty w ujęciu wartościowym. Dlatego w warunkach stabilizacji cen lub ich dalszego spadku w 2014 r. trudno będzie utrzymać dotychczasową dynamikę eksportu w ujęciu wartościowym, nawet przy wzroście wolumenu.

W 2014 r. przewiduje się nieznaczne ograniczenie obrotów w ujęciu wartościowym zarówno w eksporcie, jak i w imporcie. Tym niemniej, utrzymują się one na wysokim poziomie. Zmalałe przede wszystkim eks-

port produktów rolnictwa, w tym najbardziej trzody chlewnej i wieprzowiny, zbóż oraz oleistych i pochodnych, cukru. Wzrosła wywóz drobiu i mięsa drobiowego, mleka w proszku, produktów ogrodnictwa i przemysłu owocowo-warzywnego, przetworów zbożowych, alkoholi oraz wód i napojów orzeźwiających.

W imporcie zmalały zakupy przede wszystkim produktów zwierzęcych, w tym najbardziej mięsa i podrobów, przetworów mleczarskich oraz żywych zwierząt. Przywóz produktów roślinnych zmniejszy się nieznacznie. Duży spadek importu zbóż, oleistych i świeżych ziemniaków. Wzrasta import cukru i wyrobów cukierniczych, wód i napojów orzeźwiających, alkoholi oraz wyrobów tytoniowych.

W 2014 r. trudno będzie powtórzyć rekordowe wyniki osiągnięte w 2013 r. Tym niemniej obroty handlowe, pomimo niewielkiego spadku, utrzymają się na bardzo wysokim poziomie. Wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych w 2014 r. mogą osiągnąć około 19,7 mld EUR i być o blisko 2% mniejsze niż w 2013 r. Wydatki na import mogą się zmniejszyć w podobnym stopniu do 13,9 mld EUR. W wyniku tego nadwyżka obrotów może być zbliżona do notowanej w 2013 r. (5,7 mld EUR).

Opracowano
na podstawie danych IERiGŻ-PIB